

	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HASTANESİ	DOKÜMAN KODU	DL.YD.01
		YAYIN TARİHİ	25.09.2023
		REVİZYON NO	0
	DOKU TİPLENDİRME LABORATUVARINDA ÇALIŞILAN TESTLERE AİT ÖRNEK ALINMASI KURALLARI	REVİZYON TARİHİ	-
		SAYFA NO	1 / 2

Kan almadan önce aşağıdaki malzemeleri hazır bulundurunuz:

- ❖ Deri dezenfeksiyonu: %70'lik alkol (izopropil alkol, etanol), pamuk, yara bandı.
- ❖ Tek kullanımlık lateks veya vinil eldivenler
- ❖ Turnike, adaptör, iğne uçları veya tek kullanımlık şırıngalar
- ❖ Etiketler ve kalem

Tüm yukarıda bahsedilenler göz önüne alındıktan sonra:

- ❖ Kan alma işleminden önce ellerinizi iyice yıkayınız.
- ❖ Hastanın kimliğini doğrulayın. Bunu hastanın ismini sorarak veya kimlik kartını görerek yapabilirsiniz.
- ❖ Hasta sandalye veya koltuğa rahat bir pozisyonda oturmalı, kolunu düz bir şekilde uzatarak kolluğa yerleştirmelidir. Kol dirsekten bükülü halde olmamalıdır, hastanın kolunu omuzdan bileğe kadar düz uzatmasını sağlayın.
- ❖ Büyük yaralı veya hematomlu koldan, mastektomili kadınlarda memenin alındığı taraftaki koldan, iyileşmekte olan yanık alanlarından kan alınmamalıdır. Hematom bölgesinden alınan numuneler hatalı test sonuçlarına yol açabildiği için diğer bir ven bölgesi mevcut değilse numune hematoma alt kısmından alınabilir.
- ❖ Hastadan ne kadar hacimde kan alınacağını belirleyin, istenen testler için uygun sayıda ve türde tüp ve uygun iğne seçip hazırlayın. En sık kullanılan iğneler 19-22 numaradır.
- ❖ Numara büyüdükçe çap küçülür, normal erişkinde genellikle 21-yeşil uçlu veya 22-siyah uçlu kullanılır.
- ❖ Eğer venöz kan toplayacaksanız, uygun veni seçin. Büyük ve dolgun venleri seçmek için her iki kolu kontrol edin. Yetişkinlerde antekubital fossada kalın ve derinin yüzeyine yakın veni tercih edebilirsiniz.
- ❖ Kan alınacak bölgenin çevresini, %70'lik izopropanolle doymuş gazlı bezle, dairesel hareketlerle ve kan alma bölgesinden dışa doğru temizleyin.
- ❖ Hemolizi ve hastadaki yanma uyusunu önlemek için bölgenin hava ile kurumasını sağlamalısınız.
- ❖ Kan alma bölgesinin 10-15 cm üzerinden turnikeyi uygulayıp, işaret parmağı ile venlerin geçiş yolunu palpe edin.
- ❖ Alım yapılacak ven bölgesine gerekirse işaret parmağı ile ve ikinci parmakla hafifçe vurarak venin dilate olmasını sağlayın.
- ❖ Hastanın yumruğunu bir iki defa açıp kapamasını söyleyerek venlerin daha belirgin olması da sağlanabilir ama aşırı el pompası kan akımını aktive etmek için gerekli değildir ve kaçınılmalıdır, bu hareket plazma potasyum, fosfat ve laktat konsantrasyonlarını artırır.
- ❖ Damara girme ve kan alma kola turnike bağlandıktan sonra 1 dakika içinde tamamlanmalıdır. Eğer yeniden kan almanız gerekirse diğer kol kullanılmalıdır. Kola uzun süre turnike uygulanması sonucu protein konsantrasyonunda, proteine bağlı ve hücresel komponentlerde artışa sebep olabilir.
- ❖ İnfüzyon yapıyorsa infüzyon 3 dakikalığına durdurulmalı ve sonra tercihen diğer koldan kan alınmalıdır.
- ❖ Vakumlu kan tüpüne kan almak için, kan alma tüpü tutucusuna iğnesini vidalayın.
- ❖ Vene girmek için iğneyi, kan alınacak venle hizalayıp, deriye yaklaşık 15 derecelik açı yapacak şekilde venin içine 0,5-1cm itin.
- ❖ İğne yerine yerleştikten sonra tüp, tıpayı delmek ve vakumu boşaltmak amacıyla ileri (adaptöre doğru) bastırılmalıdır. Tüpü çok ileri itmeyin, böylece iğnenin tüp kapağını delmesi ve vakumun erken kaybına yol açmasını önlemiş olursunuz.
- ❖ Kan tüpün içine akmaya başladığında iğne hareket ettirilmeden turnikeyi gevşetiniz.
- ❖ Vakum bitinceye kadar tüp doldurulur, sonra tüp adaptörden çekilir ve yerine başka tüp sokulur.
- ❖ Kan alma tüplerine şu sırayla kan almaya özen gösteriniz. Önce katkı maddesiz kırmızı yada sarı kapaklı düz tüplere sonra sitrat içeren mavi kapaklı koagülasyon tüplerine sonra sıra ile kırmızı yada sarı kapaklı jelli düz tüpler, yeşil kapaklı heparinli tüpler, mor kapaklı, EDTA içeren, hemogram tüpleri ve gri kapaklı okzalot-fluoridli tüplere kan alınır.
- ❖ Tüplerin ağzını sıkıca kapatın, tüplerin içinde katkı maddesi veya antikoagulan varsa tüpleri yavaşça 5-7 kez alt üst ederek karıştırın.

	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HASTANESİ	DOKÜMAN KODU	DL.YD.01
		YAYIN TARİHİ	25.09.2023
		REVİZYON NO	0
	DOKU TİPLENDİRME LABORATUVARINDA ÇALIŞILAN TESTLERE AİT ÖRNEK ALINMASI KURALLARI	REVİZYON TARİHİ	-
		SAYFA NO	2 / 2

- ❖ Kan alma işlemini tamamladığınızda, iğneyi geri çektikten sonra sızıntı olmaması için hastaya kuru gazlı bez veya pamuk vererek, kan alınan bölgeye 2,5 dakika bastırması ve kolunu yukarıya doğru tutmasını sağlayın. Sonra yara bandı yapıştırın.
- ❖ Alınan numuneler kan ise aynı gün çalışılmıyorsa +4 °C derecede buzdolabında 1 gece bekletilebilir. Daha uzun süreler kalacaksa serumları ayrılarak -20 °C derecede dondurulup saklanır. Çalışılacağı zaman çözündürülür.
- ❖ Kan alma için kullandığınız iğne uçları ve enjektör uçlarını da sarı renkli tıbbi atık kovasına atınız.

Kan aldıktan sonra;

- ❖ Antikoagülanlı tüplere kan aldıysanız tüpleri nazik bir şekilde en az 5-6 defa alt üst etmeyi unutmayın
- ❖ Tüm tüpleri hastanın ismi veya kimlik numarası, kan alınan saat ve tarih ve kan alan kişinin baş harflerinin yazılı olduğu barkotla etiketleyip, Test Talep Formundaki doldurulması gereken bilgileri kontrol edin.
- ❖ Serumları ayırmadan önce kırmızı ya da sarı kapaklı tüpleri tercihen dik pozisyonda 10-20 dakika süreyle (45 dakikayı geçmemeli) pıhtılaşmaya bırakın.
- ❖ **Not:** Tüpler sallanmamalıdır. Kuvvetli bir karıştırma köpürmeye ya da hemolize neden olur. Serum tüpleri yetersiz veya gecikmiş karıştırılma, geciken pıhtılaşmaya neden olur. Antikoagulant tüplerdeki, yetersiz karıştırma işlemi trombositlerin birikimine neden olur ve pıhtılaşmaya ya da yanlış test sonuçlarına sebep olur. Damara girildikten sonra, kapağın üst kısmı, artık kan kapsayabilir. Kanla temas edilmemesi için uygun önlemleri alınmalıdır. Herhangi bir iğne tutacağına (holder) kan bulaştığında, tehlikeli olduğu düşünülmeli ve derhal çöpe atılmalıdır.

Kan aldıktan sonra Hematom oluşmaması için aşağıdaki kurallara dikkat edin;

- ❖ Venin sadece ön duvarı delinir.
- ❖ İğneyi çıkarmadan önce turnike kaldırılır.
- ❖ Sadece büyük venler kullanılır. Yüzeysel ince venlerden alınmaz.
- ❖ İğnenin venin ön duvarına tamamen girdiğinden emin olunur. Kısmen girmesi kanın yumuşak dokuya sızmasına neden olabilir.

Kan örneği alınamazsa;

- ❖ İğnenin pozisyonunu değiştirin, iğne venin çok uzağından giriş yaptıysa iğne geri çekilmeli,
- ❖ İğne venin çok uzağında değilse vene doğru ilerletilmelidir. İğne yarım tur döndürülebilir.
- ❖ Başka bir tüp deneyin, tüpün vakumu kalmamış olabilir.
- ❖ Turnikeyi gevşetin. Çok sıkı uygulanmış böylece kan akımını durdurmuş olabilirsiniz.
- ❖ Vene sondaj yapmak (iğneyi dik sokmak) hastada ağrıya yol açtığı için bu hareketten kaçının. Çoğu zaman ilk girilen bölgenin altında bir yere girilmesi önerilir.
- ❖ Hiç bir zaman iki defadan fazla giriş yapmayın.